

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-70-11>
УДК 336.763.54

Олена Миколаївна Сукач*

кандидат економічних наук, доцент
elen1@online.ua
<http://orcid.org/0000-0001-7150-0262>

Сергій Олегович Савченко*

доктор економічних наук, професор
sso56@online.ua
<https://orcid.org/0000-0003-3081-2387>

*Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова,
Вулиця Нечуя-Левицького, 16, Черкаси, 18036, Україна

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ НА ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Фінансові інновації є ключовим фактором розвитку сучасного фінансового ринку, сприяючи підвищенню його ефективності, ліквідності та стійкості. Водночас вони можуть створювати нові ризики та виклики для регуляторів і учасників ринку. З огляду на стрімкий розвиток фінтеху, діджиталізації банківського сектора, появу криптовалют, смарт-контрактів, блокчейн-рішень, виникає потреба у формуванні сучасного методологічного апарату для аналізу таких явищ. У статті розглянуто науково-методологічні інструменти оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок. Зокрема, аналізуються концептуальні підходи до визначення фінансових інновацій та їхній вплив на ефективність функціонування фінансового ринку. Метою дослідження є обґрунтування науково-методологічних інструментів, що дозволяють комплексно оцінювати вплив фінансових інновацій на ключові параметри функціонування фінансового ринку, зокрема його стабільність, ліквідність, гнучкість, прозорість та інклюзивність. Результати дослідження свідчать про те, що фінансові інновації мають як позитивний, так і потенційно ризикований вплив на ринок. З одного боку, вони сприяють зростанню доступу до фінансових ресурсів, підвищенню ефективності транзакцій, розширенню спектра фінансових продуктів і залученню нових учасників. З іншого боку – можуть спричинити посилення фінансової нестабільності, регуляторні виклики, кіберризики та загрозу виникнення нових форм асиметрії інформації. Авторам запропоновано аналітичну модель оцінки впливу інновацій із залученням багатофакторного аналізу та побудови сценаріїв можливих наслідків їхнього впровадження. Зазначено ключові показники, які можуть слугувати індикаторами інноваційної трансформації фінансового середовища. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання запропонованих інструментів у стратегічному плануванні, формуванні регуляторної політики, оцінюванні інвестиційної привабливості нових фінансових продуктів та управлінні ризиками в умовах динамічного інноваційного середовища.

Ключові слова: фінансові інновації, фінансовий ринок, оцінка впливу, науково-методологічні інструменти, економетричне моделювання, машинне навчання, фінансові ризики.

JEL Classification: L15; L23; M12.

Як цитувати: Сукач, О. М., & Савченко, С. О. (2025). Науково-методологічні інструменти оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок. *Соціальна економіка*, 70, 122-132. doi: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-70-11>

Вступ. Сучасний фінансовий ринок зазнає суттєвих трансформацій під впливом новітніх технологій та інноваційних рішень. Фінансові інновації, зокрема, цифрові валю-

ти, блокчейн, фінтех-сервіси, алгоритмічна торгівля та нові платіжні системи, значно змінюють механізми функціонування ринку, створюючи, як нові можливості, так і по-

тенційні ризики. У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні ефективних науково-методологічних підходів до оцінки впливу цих інновацій на стабільність, конкурентоспроможність і ефективність фінансових ринків. Проте, сучасний фінансовий ринок містить низку проблемних аспектів впровадження інновацій. Так, відсутність універсальних регуляторних стандартів щодо фінансових інновацій створює складнощі в їхній оцінці, оскільки зміна нормативно-правової бази може значно вплинути на ефективність та поширеність інновацій. Разом з тим, на ефективність фінансових інновацій, мають вагомий вплив поведінкові фактори, зокрема вплив споживчих очікувань, психологічних бар'єрів та ефектів масової поведінки у прийнятті рішень щодо нових інструментів на певних сегментах фінансового ринку. Отже, наразі постає питання ідентифікації ключових чинників та механізмів впливу інновацій на фінансову екосистему, що, своєю чергою, дозволить сформулювати ефективну політику регулювання та управління інноваційними процесами.

Метою дослідження є систематизація методів оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок. Об'єктом дослідження обрано фінансовий ринок, як соціально-економічна система, що реагує на впровадження фінансових інновацій. Предмет дослідження - методологічні підходи, інструменти та механізми оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок та його суб'єктів. Відповідно до мети статті, виокремлено такі завдання здійснення дослідження:

- здійснити огляд наявних досліджень щодо впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок;
- виокремити питання які потребують поглибленого дослідження;
- визначити зміст та структуру фінансових інновацій у контексті сучасних трансформацій фінансового середовища;
- проаналізувати український ринок інноваційних технологій у фінансовій сфері;
- виокремити основні канали впливу фінансових інновацій на функціонування фінансового ринку;
- запропонувати науково-методологічний інструментарій оцінки впливу інновацій на фінансову стійкість та поведінку ринкових учасників.

Огляд літератури. Фінансовий ринок – це найважливіша складова фінансової системи держави, яка може успішно розвиватися й функціонувати лише в ринкових умовах, він забезпечує свободу руху капіталів та інших фінансових суб'єктів у світовому масштабі (Шевчук, 2019). Розвиток фінансо-

вих інновацій відіграє ключову роль у трансформації сучасної фінансової системи, забезпечуючи її адаптацію до нових викликів і можливостей, що виникають в умовах глобалізації, цифровізації та динамічного технологічного прогресу. Концепція фінансових інновацій еволюціонувала впродовж останніх десятиліть. Науковці та практики, як то: Г. Азаренкової, Л. Алексеєнко, М. Балицька, К. Бровенко, І. Гнидюк, І. Гуцул, Д. Дорофєєв, В. Дрислюк, О. Дячун, Ю. Задворний, Л. Колінець, С. Онишко, Н. Пантелеєва, С. Радянський, М. Складанюк, Т. Солоджук, Н. Циганова, Ю. Шевчук, Р. Щур, здійснювали дослідження розвитку інновацій та їхній вплив на фінансовий ринок з позицій розвитку теоретичних підходів і практичних механізмів.

Так, Л. Алексеєнко наголошує на важливості адаптації фінансових ринків до сучасних економічних умов через упровадження нових фінансових інструментів (Алексеєнко, 2019). І. Гуцул зазначає, що «інновації у сфері фінансових технологій (FinTech), зокрема штучний інтелект, блокчейн та хмарні обчислення, радикально змінюють способи управління фінансовими ресурсами» (Гуцул, 2025). На думку Д. Дорофєєва, головними характеристиками «фінансової інновації», є визначення об'єкта нововведень, ступеня новизни та функцій (Дорофєєв, 2018). С. Онишко досліджує специфіку застосування інноваційних інструментів в умовах глобальної кризи, підкреслюючи важливість інновацій у фінансовому секторі як ключового фактора забезпечення стійкості та конкурентоспроможності економіки (Онишко, 2018). Авторка визначає інновації, як необхідний елемент для адаптації до глобальних викликів, що стоять перед сучасними фінансовими ринками. Фінансова інновація – це нові процеси, щодо запровадження в обіг інноваційних фінансових технологій, фінансових інструментів та фінансового інвестування (Радянський, 2022). Отже, фінансові технології являють собою окрему галузь фінансів, що передбачає використання інноваційних технологій для надання й отримання, удосконалення та оптимізації фінансових послуг (Балицька, 2021). У Стратегії розвитку фінтеху в Україні, під фінансовими інноваціями розуміють «галузь, що охоплює компанії, які поєднують технології та інновації для забезпечення «безшовного» платіжного досвіду та інклюзивного сервісу для кінцевого споживача фінансових послуг¹.

1 Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року: Сталий розвиток інновацій, кешлес та фін грамотність 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=6n (дата звернення: 20.04.2025).

Р. Наполі розкриває фінансові інновації як: нововведення продукту чи послуги або суттєві поліпшення їх характеристик; нове або значне вдосконалення методу, обладнання або навичок, а також, як суттєве поліпшення характеристик запропонованого продукту (послуги), методів, обладнання або навичок, що використовувалися раніше (Naroli, 2008). П. Туфано вважає, що «фінансова інновація» це – створення і подальшої популяризації нових фінансових інструментів, технологій, інституцій та ринків (Tufano, 2003).

Ю. Кривенко, В. Бізянов та О. Секретар досліджували інноваційні інструменти фінансового ринку, такі як: блокчейн і криптовалюти (Bitcoin і Ethereum), фінтех-платформи (PayPal, TransferWise (зараз Wise) та Revolut), цифрові валюти центральних банків (CBDC), смарт-контракти, API та відкриті банківські рішення, Big Data, аналітика та штучний інтелект (AI) і машинне навчання та роботизована автоматизація процесів (RPA) (Кривенко, 2023). Класифікацію фінансових інновацій залежно від функцій, видів діяльності, категорій, змістовних форм, типів інновацій, за новизною місця впровадження, за інноваційною роллю – розроблено О. Мельник та колективом (Мельник, 2020). Отже, сутність інноваційних фінансових інструментів полягає у створенні ефективніших механізмів залучення капіталу, зниженні ризиків та підвищенні рівня фінансової інклюзії (Свистун, 2025).

Попри значну кількість досліджень у сфері фінансових інновацій, залишається недостатньо розробленою система комплексної оцінки їхнього впливу, яка б враховувала як макроекономічні, так і мікроекономічні аспекти.

Аналіз наукових досліджень та практичного досвіду оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок виявив низку невирішених питань, що потребують подальшого опрацювання:

- недостатня розробленість інтегрованих методик оцінки. Наявні підходи до аналізу впливу фінансових інновацій переважно фрагментарні та не охоплюють усі можливі аспекти їхнього впливу на фінансову стабільність, ліквідність ринку та поведінку інвесторів;

- обмежена кількісна оцінка ефективності фінансових інновацій. Існує брак методів, які дозволяють точно вимірювати ефекти фінансових інновацій у довгостроковій перспективі, зокрема через невизначеність майбутніх макроекономічних умов;
- відсутність уніфікованих підходів до врахування ризиків фінансових інновацій.

Методологія дослідження. У процесі дослідження було використано еконо-

мічні моделі, моделі загальної рівноваги, а також методи мультиплікативного аналізу прямого та непрямого впливу інновації на фінансові ринки. З метою визначення ролі фінансових інновацій у розвитку ринку застосовано функціональний аналіз. Форсайт-дослідження було вжито з метою виявлення довгострокових тенденцій та потенційних напрямів розвитку інноваційні на фінансовому ринку.

Основні результати. Нові технології у фінансовому секторі формують цифрові фінансові активи і дозволяють розвивати нові форми фінансових послуг (Шевченко, 2023). Фінансові інновації стають вагомим фактором розвитку сучасних економік, визначаючи тенденції та трансформації у функціонуванні фінансових ринків. Швидкий розвиток нових фінансових технологій, інструментів та продуктів значно змінює структуру й функціонування фінансових систем, а також впливає на поведінку учасників ринку (Harsono, 2024). У зв'язку з цим виникає необхідність розробки та вдосконалення науково-методологічних інструментів для оцінки впливу цих інновацій на фінансовий ринок, які дозволяють комплексно дослідити їхні ефекти та ризики.

Фінансові інновації на фінансовому ринку – це нові продукти, послуги, технології або бізнес-моделі, які змінюють спосіб функціонування фінансових ринків, полегшують доступ до фінансових ресурсів, підвищують ефективність операцій або знижують витрати для учасників ринку. Вони можуть включати, як нові фінансові інструменти, так і зміни в процесах, структурах або технологіях, що підтримують фінансову діяльність. Інноваційні продукти на фінансовому ринку стрімко розвиваються та адаптуються до потреб споживачів. Найбільш популярними, на сучасному фінансовому ринку, є:

- 1) цифрові валюти, зокрема криптовалюти (біткоїн, ефіріум), які змінили традиційне уявлення про гроші, створивши нові можливості для здійснення транзакцій без необхідності у фінансових посередниках¹;

- 2) FinTech включає інноваційні рішення для онлайн-платежів, мобільного банкінгу, кредитування, управління активами та ін. (Гнидюк, 2022);

- 3) робо-адвайзери – це автоматизовані платформи для надання фінансових консультацій та управління активами, які використовують алгоритми для створення та управління інвестиційними портфелями;

1 Fintech Industry Report 2024: Trends, Insights & Market Analysis URL: https://www.omnius.so/blog/fintech-industry-report-2024?Utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 26.04.2025).

4) краудфандингові платформи, які дозволяють зібрати фінансування від великої кількості інвесторів для певного проєкту або стартапу, міняючи традиційні фінансові установи;

5) P2P-кредитування (peer-to-peer lending) – це платформи, де позичальники можуть отримувати кредити безпосередньо від інвесторів без участі банків;

6) блокчейн, що забезпечує дистрибуцію та збереження даних без потреби в центральному органі управління, смарт-контракти дозволяють автоматизувати виконання контрактних умов без необхідності у посередниках¹;

7) інноваційні фінансові продукти – нові види фінансових інструментів, таких як деривативи на базі криптовалют, зелені облігації для фінансування екологічно сталих проєктів, а також структуровані продукти, які поєднують різні активи та ризики для інвесторів;

8) інтегровані платформи фінансових послуг, які об'єднують різноманітні фінансові сервіси в єдину систему (Prasad, 2021).

Такий вид інновацій може забезпечити значні переваги для споживачів та підвищити конкурентоспроможність на фінансових ринках (Taherdoost, 2023). Ключовими характеристиками таких технологій, що дозволяють розкрити їхню сутність є: інноваційний, клієнтоорієнтований та регуляторний підходи, а також фінансова інклюзивність. Саме фінансова інклюзія передбачає зростання доступності фінансових технологій для ширшого кола користувачів, що сприяє зростанню рівня їхньої фінансової грамотності (Солоджук, 2023; Mishra, 2024). Проте, «фінансові інновації часто призводять до значних змін на ринках, створюючи як нові можливості, так і потенційні загрози» (Задворний, 2024).

Фінансові технології, особливо штучний інтелект, машинне навчання, блокчейн, доповнена реальність/віртуальна реальність та квантова механіка, забезпечують більш диверсифіковану, зручну та гнучку платформу для просування фінансових послуг і продуктів, а також відіграють ключову роль у покращенні фінансових показників (Kou, 2025; Osmani, 2021).

Відтак, інновації дозволяють значно знизити бар'єри для входу на фінансові ринки, що відкриває доступ до фінансування для малих підприємств та індивідуальних інвесторів, які раніше не мали змоги скористатися традиційними банківськими послугами. А технологічні нововведення, такі як автоматизація процесів або

використання блокчейн-технологій, значно знижують витрати на транзакції, сприяють швидкому і безпечному обміну інформацією та грошовими коштами.

Разом з тим, фінансові інновації змінюють роль банків та інших фінансових установ, змушуючи їх адаптуватися до нових технологій та змінювати бізнес-моделі. Це може призвести до злиття та поглинання, а також до появи нових конкурентів – стартапів у сфері FinTech. Нові технології на фінансовому ринку, змінюють спосіб, в який інвестори приймають рішення, взаємодіють із ринками й управляють своїми активами. Вони можуть використовувати робо-адвайзерів або навіть автоматизовані торговельні системи, що змінює традиційні методи управління активами.

Разом з тим, розвиток інтернет-технологій генерує величезні обсяги даних, які можуть полегшити прийняття рішень на фінансових ринках, проте створюються нові виклики для фінансової діяльності, такі як отримання, обробка та аналіз численних інформаційних ресурсів (Xiao, 2021).

Проте, фінансові інновації можуть приносити нові ризики, зокрема, щодо кібербезпеки, конфіденційності даних, а також регулювання нових фінансових продуктів та послуг. Захист конфіденційних фінансових даних від потенційних кіберзагроз має вирішальне значення (Barroso, 2022; Alp Coşkun, 2023) та потребує вдосконалення законодавства та підвищення рівня обізнаності серед користувачів.

Варто зазначити, що 2024 рік став ще одним складним роком для фінтех-компаній, оскільки світові інвестиції склали лише 95,6 мільярда доларів за 4639 угод. Як світові інвестиції у фінтех, так і кількість угод впали до рівнів, яких не було з 2017 року². Проте, відмічена позитивна динаміка просування фінінновацій на ринку, а саме зростання цифрових валют центральних банків. Такі країни, як Китай та Європейський Союз, просувають свої ініціативи щодо цифрових валют, що спонукає фінтех-компанії відповідно адаптувати свої послуги, а нефінансові компанії вбудовують фінансові послуги безпосередньо в свої платформи³.

2 Global Fintech Investment Falls to Seven-Year Low of \$95.6 Billion in 2024, but Uptick in Q4'24 is a Sign of Cautious Optimism Says KPMG's Pulse of Fintech h2'24. URL: https://fnews.com/newsarticle/fintech/global-fintech-investment-falls-to-seven-year-low-of-95-6-billion-in-2024-but-uptick-in-q424-is-a-sign-of-cautious-optimism-says-kpmgs-pulse-of-fintech-h224/?Utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.04.2025).

3 Fintech Industry Report 2024: Trends, Insights & Market Analysis URL: https://www.omnius.so/blog/fintech-industry-report-2024?Utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 26.04.2025).

1 The Next Normal The recovery will be digital. August 2020. URL: <https://cutt.ly/vxvo8xp> (дата звернення 26.04.2025).

Фінансові інновації в Україні у 2024 році продовжували розвиватися, попри складну геополітичну ситуацію та економічні виклики. Український фінтех-сектор демонструє високу адаптивність, зростаючу експортну орієнтованість і технологічну зрілість. Основними напрямками фінансових інновацій є: діджитал-банкінг; Fintech-as-a-Service (FaaS); RegTech; штучний інтелект; криптотехнології – зростання кількості ліцензованих крипто-сервісів (після легалізації ринку в 2022-2023 роках)¹. За даними Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, у першому кварталі 2024 року в технологічні компанії України було інвестовано \$283 млн, що в 4 рази більше, ніж за аналогічний період 2023 року. Фокус інвесторів – на AI-рішення, блокчейн-сервіси, B2B fintech-платформи. Український фінансовий ринок, попри воєнні та економічні виклики, демонструє динамічний розвиток інноваційних фінансових сервісів. Фінтех-сектор продовжує відігравати роль двигуна цифровізації економіки та адаптації до нових умов. Ключові показники 2024 року: 256 активних фінтех-компаній, що зареєстровані та працюють на території України; 75% компаній вже досягли точки беззбитковості; 47% фінтех-компаній орієнтовані на експорт або працюють одночасно на внутрішньому і зовнішньому ринку; 79% компаній зареєстровані в Києві – столиця залишається центром інновацій; 79% проєктів розвиваються на основі власного фінансування без залучення інвестицій².

ІТ залишається провідною галуззю серед напрямів діяльності fintech-компаній в Україні. Другу позицію традиційно займають сервіси з платежів і грошових переказів, а третю – споживче кредитування, хоча його частка знизилася з 12% у 2023 році до 7% у 2024-му (рис. 1).

Варто зазначити, що аналогічна тенденція спостерігається й серед необанків: їхня частка скоротилася з 7% до 4% за той самий період. Протягом останніх років ринок втратив три необанки – Todobank, Neobank і Sportbank, що свідчить про зростання складності та ризикованості ведення бізнесу в цій сфері за нинішніх економічних і регуляторних умов (Казанцев, 2025). У сфері Regtech (регуляторні технології) і Legal Tech (поєднання юриспруденції та цифрових технологій) спостерігається зменшення частки з 7% до 6% і з 7% до 4% відповідно³.

1 Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://fintechua.org/about> (дата звернення: 20.04.2025).

2 Там само.

3 Український каталог фінтех-компаній 2024. URL: https://drive.google.com/file/d/1YCkzK8FRm7gBTsFXbyJvvoeQCCZ8d_d0_/view (дата звернення 26.04.2025).

Найбільш розповсюдженою технологією залишається API. Набирає обертів щодо використання технологія блокчейн, 12% на противагу 4% 2023 року. Разом з тим, з'явилися такі технології як DeFi, Інтернет речей і NFT (рис. 2).

Серед перспективних технологій для українського ринку респонденти виділили технологію API (62%), хмарні сервіси (53%), роботизовано автоматизацію процесів RPA (robotic process automation) (40%) та блокчейн (38%)⁴.

Отже, сучасний фінансовий сектор переживає стрімку трансформацію завдяки цифровим технологіям, що створює нові продукти та послуги, які змінюють традиційні моделі роботи ринку. У таких умовах вагомим значення набуває питання оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок, адже інновації ускладнюють структуру фінансових продуктів і ринкових операцій, що вимагає нових підходів до їх контролю та управління ризиками. Разом з тим, за результатами оцінки, фінансові регулятори мають адаптувати правила та стандарти під нові реалії, щоб підтримувати баланс між інноваціями та захистом інтересів учасників ринку. Відтак, оцінка впливу фінансових інновацій є критичною для розуміння їхнього потенціалу, управління ризиками й забезпечення сталого розвитку фінансового ринку.

Проте, дана оцінка є складним та багатогранним процесом, який потребує використання різних науково-методологічних інструментів. Цей інструментарій має забезпечувати, як якісну, так і кількісну оцінку наслідків інновацій для стабільності ринку, конкурентоспроможності учасників, ризиків і можливостей для розвитку економіки в цілому. На рис. 3 запропоновано науково-методологічний інструментарій оцінки впливу фінансових інновацій на ринок, який містить шість основних елементів, а кожен наступний етап ґрунтується на результатах попереднього аналізу, що забезпечує здійснення цілісного та системного дослідження.

Так, першочергово здійснюється оцінка ступеню виконання фінансовим інструментом своїх функцій – підвищення доходності, зниження транзакційних витрат, розширення доступу до фінансових ресурсів. Після виявлення ефективності важливо визначити, чи не створюють інновації загрози для стабільності ринку (посилення волатильності, підвищення системних ризиків, послаблення контролю тощо).

Фінансові інновації часто трансфор-

4 Там само.

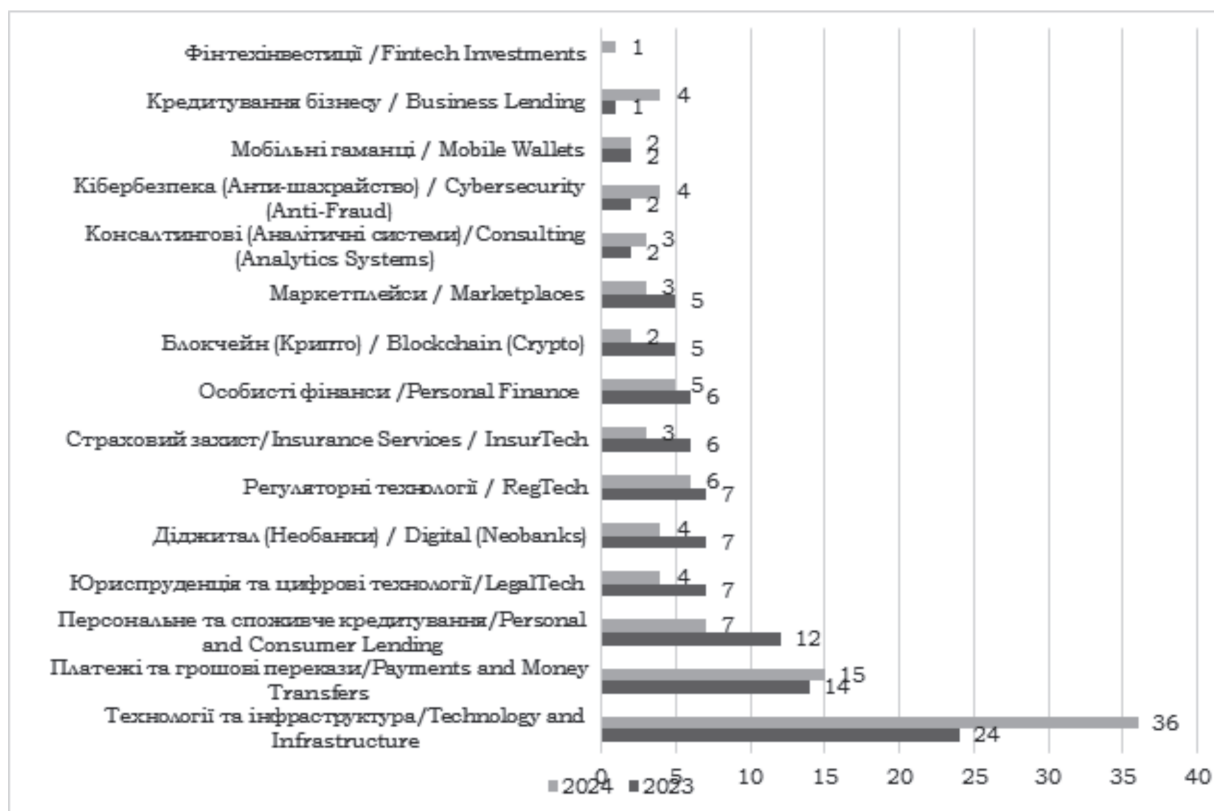

Рис. 1. Сфери діяльності фінтехів в Україні, %

Fig. 1. Fintech sectors in Ukraine, %

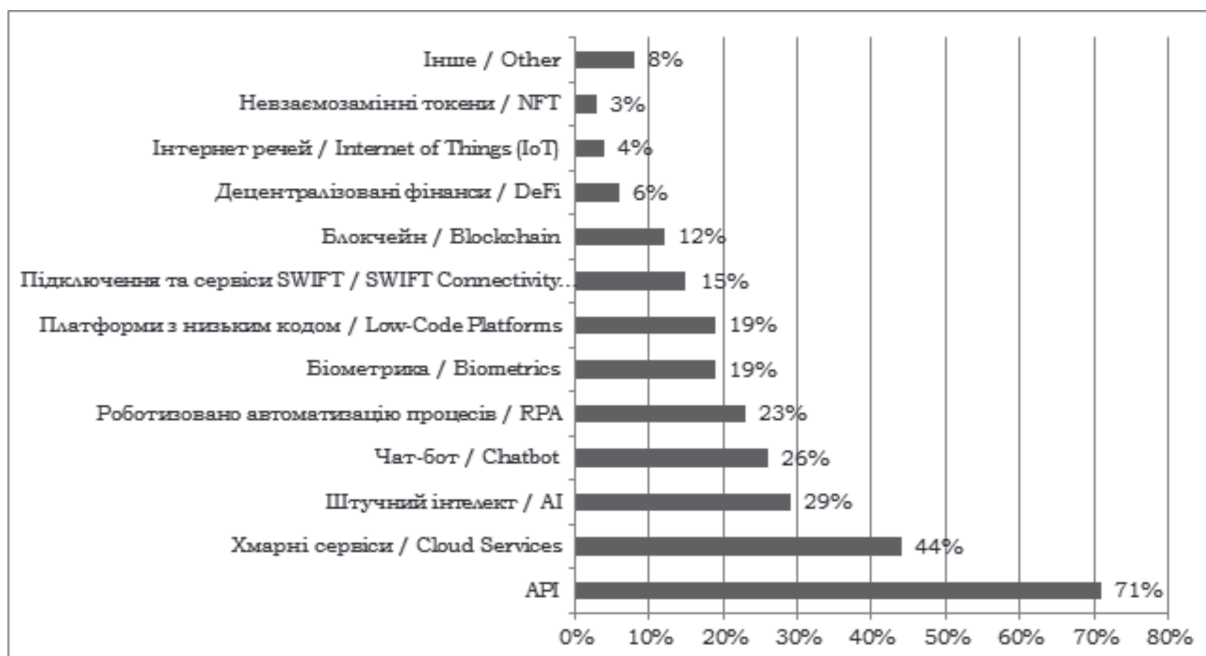
Джерело: Український каталог фінтех-компаній 2024¹Source: Ukrainian Fintech Companies Catalog 2024¹

Рис. 2. Головні технології серед українських фінтех-компаній

Fig. 2. Main technologies among Ukrainian fintech companies

Джерело: Український каталог фінтех-компаній 2024¹Source: Ukrainian Fintech Companies Catalog 2024¹

¹ Український каталог фінтех-компаній 2024. URL: https://drive.google.com/file/d/1YCKzK8FRm7gBTsFXbyJvovQCCZ8d_d0/view (дата звернення 26.04.2025).

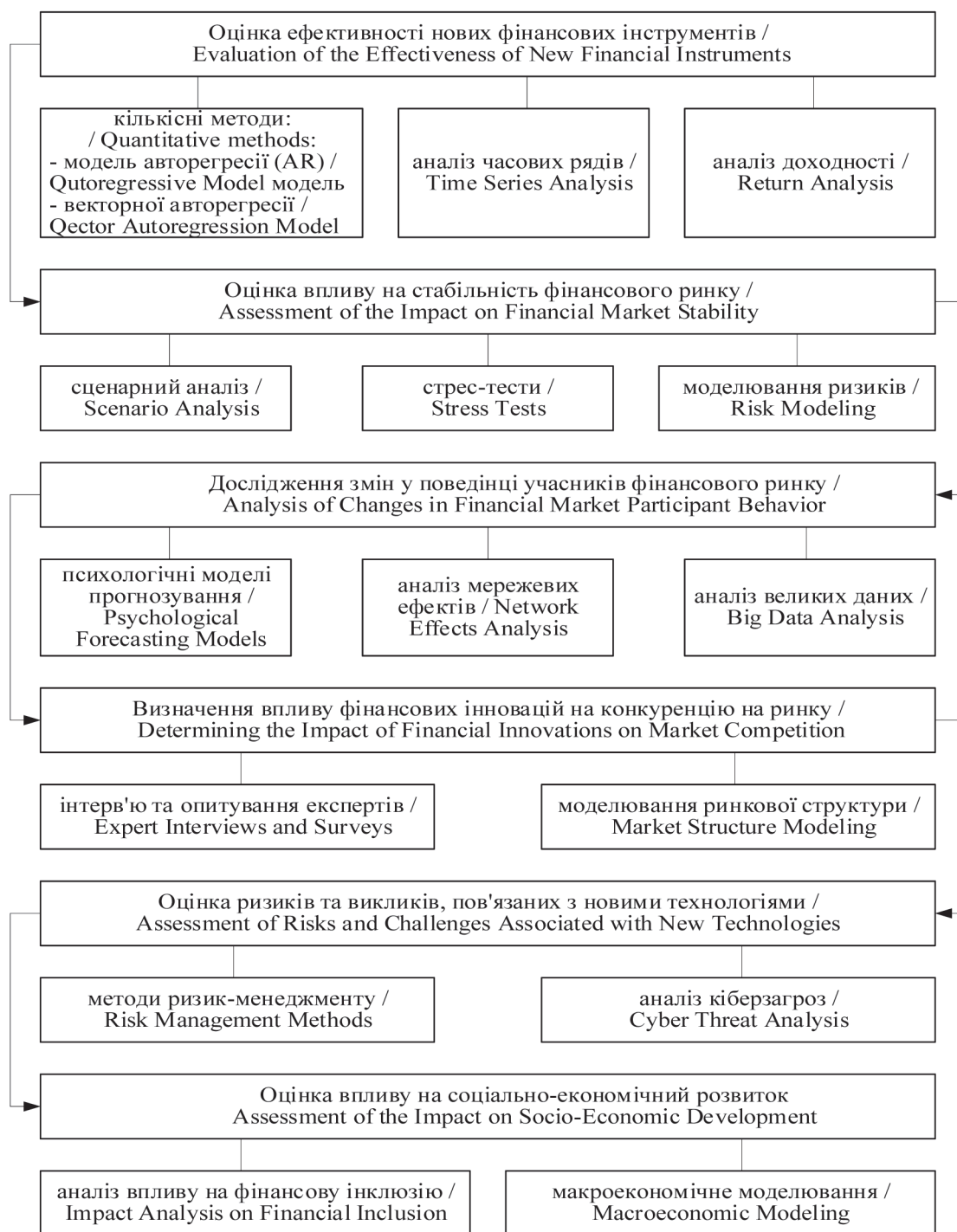

Рис. 3. Науково-методологічний інструментарій оцінки впливу фінансових інновацій на ринок

Fig. 3. Scientific and methodological tools for assessing the impact of financial innovations on the market

мують поведінку учасників ринку. Відтак, вивчення цих змін допомагає зрозуміти, як змінюються моделі прийняття рішень, ризикова поведінка, рівень інклюзії чи схильність до нових фінансових продуктів. Це є необхідним для адекватної оцінки подальших наслідків інновацій. Разом з тим, інновації можуть змінювати структуру ринку, створюючи умови для появи нових учасників або монополізації окремих сегментів. Аналіз кон-

курентції дозволяє оцінити, чи сприяють інновації здоровій ринковій динаміці, чи створюють бар'єри для входу або нерівні умови. Після розгляду поведінкових та структурних ефектів доцільно виділити специфічні ризики (кібербезпека, регуляторні прогалини, технологічні збої), а також потенційні виклики для адаптації регуляторів і учасників ринку. Це дозволяє розробити превентивні заходи й стратегії управління ризиками. На

завершальному етапі визначається вплив фінансових інновацій на економічне зростання, зайнятість, рівень життя населення, фінансову інклюзію та соціальну стабільність.

Отже, інновації можуть змінити функціонування ринків, що вимагає застосування методів аналізу дохідності, ризиків, ліквідності та ціноутворення. За допомогою аналізу часових рядів здійснюється дослідження динаміки змін фінансових показників з часом та оцінка вплив інновацій на ці показники. Аналіз часових рядів допомагає виявити тенденції, циклічні зміни, сезонність і стійкість впливу фінансових інновацій на ринок. Побудова різних сценаріїв розвитку ринку, за умов упровадження нових інновацій, дозволяє оцінити їхній вплив на стабільність ринку, а за допомогою стрес-тестування визначити вплив потенційних негативних шоків на ринок. Урахування мережових ефектів є важливим задля оцінки впливу фінансових інновацій, особливо якщо інновація передбачає зміну способу взаємодії між учасниками ринку. Зважаючи на обсяг і складність даних, що генеруються фінансовими інноваціями, методи аналізу великих даних і машинне навчання дозволяють швидко та ефективно обробляти великі масиви інформації, виявляти приховані закономірності, що важко помітити за допомогою традиційних методів аналізу. Важливою складовою методології оцінки впливу інновацій на розвиток фінансового ринку, є аналіз впливу впровадження нових технологій і фінансових продуктів на зміну рівня конкуренції.

Нові фінансові технології створюють нові типи ризиків, зокрема кіберзагрози, регуляторні проблеми, проблеми з захистом персональних даних тощо, що вимагає розробки інструментарію системного аналізу вимірювання вразливості систем, що використовуються для впровадження фінансових інновацій. Варто відзначити, що нові фінансові інновації можуть вимагати адаптації або створення нових нормативно-правових актів. Наразі, основні питання впровадженні інновацій на фінансовому ринку регулюються такими Законами України, як: «Про інноваційну діяльність»¹, «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»², «Про фінансові по-

слуги та фінансові компанії»³, «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»⁴ та іншими нормативними актами міністерств та відомств.

Оцінка того, як ці зміни можуть вплинути на фінансові установи та ринки, є важливою частиною аналізу їхнього впливу. Наявні методи вимагають інтегрованого підходу для забезпечення комплексного оцінювання впливу фінансових інновацій на фінансові ринки. Їхнє поєднання дозволяє отримати більш точні, надійні та обґрунтовані результати, які можуть бути корисними для прийняття стратегічних рішень як на рівні фінансових установ, так і на рівні державних органів. А використання наведеного науково-методологічного інструментарію дозволяє отримати комплексні, достовірні та обґрунтовані результати.

Наразі фінансова індустрія переживає значну цифрову трансформацію, зумовлену потребою у підвищенні ефективності, покращенні взаємодії з клієнтами та підвищенні операційної стійкості. І хоча сам процес складний, цифровізація є важливою для фінансових установ, які хочуть досягти успіху в майбутньому (Савченко, 2024). Завдяки технологічному прогресу фінансові інновації будуть і надалі розвиватися та сприятимуть більшій персоналізації фінансових послуг, роблячи ринки більш прозорими та знижуючи бар'єри для участі в фінансових процесах.

Висновки. Отже, фінансові інновації мають значний вплив на фінансовий ринок, змінюючи його структуру, функціонування та ефективність. Вони забезпечують нові можливості для оптимізації фінансових потоків, зменшення транзакційних витрат, підвищення доступу до фінансових послуг, а також створюють нові ризики та виклики для стабільності фінансової системи. Наявні науково-методологічні інструменти дозволяють дослідити вплив фінансових інновацій на ринок з різних аспектів. Проте, оцінка точного впливу фінансових інновацій на ринок залишається складним завданням через високий рівень невизначеності та динамічність інноваційних процесів. Серед основних труднощів виділяються обмеженість даних, швидка зміна технологій, складність вимірювання нетрадиційних економічних

1 Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

2 Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 8 вересня 2011 року № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

3 Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

4 Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15 липня 2021 року № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20> (дата звернення: 20.04.2025).

ефектив, а також недостатня розвиненість нормативно-правових механізмів, які можуть забезпечити надійний моніторинг таких змін. За результатами дослідження науково-методологічних підходів оцінки впливу фінансових інновацій на фінансовий ринок запропоновано комплекс методів, які дозволяють системно оцінити вплив цих інновацій на різні аспекти функціонування ринку. Такий підхід дозволяє підвищити ефективність регулювання та впровадження нових фінансових продуктів та технологій.

Разом з тим, для українського ринку фінансових інновацій необхідна подальша активна інтеграція з європейською фінансовою екосистемою; розвиток цифрової ідентифікації, платіжної інфраструктури та smart-регулювання, а також зміцнення потенціалу для розширення експорту фінтех-рішень. Отже, фінансові інновації є важливим драйвером змін на фінансових ринках, сприяючи їхній ефективності та доступності, а також створюючи нові можливості та викиди для учасників фінансових систем.

Список використаної літератури

1. Шевчук Ю. Оцінка використання фінансових інновацій на фінансовому ринку України. Економіка та держава. 2019. № 5. С. 39–44. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.5.39>
2. Алексеенко Л. Інноваційні інструменти фінансового ринку в умовах викликів глобальної економіки. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. Конф. (м. Полтава, 23 квітня 2019 р.). Част. 1. Полтава, 2019, 416 с. С. 266–269.
3. Grennan J., Michaely R. FinTechs and the Market for Financial Analysis. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. 2021. Vol. 56(6). Pp. 1877–1907. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0022109020000721>
4. Гуцул І. Інноваційні тренди та їхній вплив на світовий фінансовий ринок. Сталій розвиток економіки. 2025. Вип. 1 (52). С. 366–371. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-51>
5. Дорофеев Д. Сутність і класифікація фінансових інновацій у фінансовому секторі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 22(1). С. 91–97.
6. Інноватика на фінансових ринках : монографія / за науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпін: Університет ДФС України, 2018. 466 с.
7. Радинський С., Дячун О. Сутність та класифікація фінансових інновацій: Матеріали 9-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму посилення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах». 2022. С. 125–127.
8. Балицька М., Бровенко К. Фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 9. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.9.59>
9. Napoli R. Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses. *Journal of Service Science and Management*. 2008. № 1. P. 215–226. DOI: <https://doi.org/10.4236/jssm.2008.13023>
10. Tufano P. Financial innovation. In *Handbook of the Economics of Finance*. 2003. Elsevier. Pp. 307–335.
11. Кривенко Ю., Бізянов В., Секретар О. Інноваційні інструменти фінансового ринку в системі міжнародних розрахунків. Економіка та суспільство. 2024. № 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-21>
12. Мельник О., Врabiє Н., Коваленко А., Джосан В. Вплив фінансових інновацій на розвиток економіки. *Modern*

References

1. Shevchuk, Yu. (2019). Assessment of the use of financial innovations in the financial market of Ukraine. *Economy and State*, 5, 39–44. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.5.39> (in Ukrainian)
2. Alekseenko, L. (2019). Innovative financial market instruments in the context of global economic challenges. Current problems and prospects for the development of accounting, analysis and control in a socially oriented enterprise management system: materials of the II All-Ukrainian Scientific-Practical Conference (Poltava, April 23, 2019) (pp. 266–269). Part. 1. Poltava. (in Ukrainian)
3. Grennan, J., & Michaely, R. (2021). FinTechs and the Market for Financial Analysis. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 56(6), 1877–1907. doi: <https://doi.org/10.1017/S0022109020000721>
4. Hutsul, I. (2025). Innovation trends and their impact on the world financial market. Sustainable development of the economy, 1 (52), 366–371. doi: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-51> (in Ukrainian)
5. Dorofeev, D. (2018). The essence and classification of financial innovations in the financial sector. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 22(1), 91–97. (in Ukrainian)
6. Onyshko, V. et al. (2018). Innovation in financial markets: [monograph]. Irpin: University of the State Fiscal Service of Ukraine. (in Ukrainian)
7. Radynskiy, S., & Dyachun, O. (2022). The essence and classification of financial innovations: Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference "Formation of a mechanism for strengthening the competitive positions of national economic systems in the global, regional and local dimensions" (pp. 125–127). (in Ukrainian)
8. Balytska, M. & Brovenko, K. (2021). Financial technologies as a driver of financial markets development. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 9, 59–65. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.9.59> (in Ukrainian)
9. Napoli, R. (2008). Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses. *Journal of Service Science and Management*, 1, 215–226. doi: <https://doi.org/10.4236/jssm.2008.13023>
10. Tufano, P. (2003). Financial innovation. In *Handbook of the Economics of Finance* (pp. 307–335). Elsevier.
11. Kryvenko, Yu., Bizyanov, V., & Sekretar, O. (2024). Innovative financial market instruments in the system of international settlements. *Economy and Society*, 63. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-21> (in Ukrainian)
12. Melnyk, O., Vrabiyе, N., Kovalenko, A., & Dzhosan, V. (2020). The Impact of Financial Innovation on Economic

- Economics*. 2020. № 19(2020). С. 120-125. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-20).
13. Свистун А., Генкельман Е., Скороход І. Оцінка впливу інноваційних фінансових інструментів на економічний розвиток України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-116>
 14. Шевченко М., Назарова Т., Терешко Ю. Методика оцінки трансформацій ринків фінансових послуг України під впливом фінтех. *Економічний простір*. 2023. № 187. С. 170-177. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/187-28>
 15. Harsono I., Suprapt I. The Role of Fintech in Transforming traditional Financial Services. *Accounting Studies and Tax Journal (COUNT)*. 2024. No 1(1). Pp. 81-91. DOI: <https://doi.org/10.62207/gfzvtd24>
 16. Гнидюк І., Складанюк М. Розвиток digital-технологій на ринку фінансових послуг України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-54>
 17. Prasad E. The Future of Money: How the Digital Revolution is Transforming Currencies and Finance. Harvard University Press, 2021. 496 p. DOI: <https://doi.org/10.4159/9780674270091>
 18. Taherdoost H. Fintech: Emerging trends and the future of finance. *Financial Technologies and DeFi: A Revisit to the Digital Finance Revolution*. 2023. Pp. 29-39 DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17998-3_2
 19. Mishra D., Kandpal V., Agarwal N., Srivastava B. Financial Inclusion and Its Ripple Effects on Socio-Economic Development: A Comprehensive Review. *Journal of Risk and Financial Management*. 2024. Vol. 17(3). P. 105. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17030105>
 20. Солоджук Т., Щур Р., Дрислюк В. Ринок фінансових технологій (фінтеху) в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-160>
 21. Задворний Ю. Еволюція ролі фінансових інновацій у вирішенні викликів фінансових ринків. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-32>
 22. Kou G., Lu Y. FinTech: a literature review of emerging financial technologies and applications. *Financ Innov*. 2025. Vol. 11. P. 11. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00668-6>
 23. Osmani M., El-Haddadeh R., Hindi N., Janssen M., Weerakkody V. Blockchain for next generation services in banking and finance: cost, benefit, risk and opportunity analysis. *Journal of Enterprise Information Management*. 2021, Vol. 34, No. 3. Pp. 884-899. DOI: <https://doi.org/10.1108/JEIM-02-2020-0044>
 24. Xiao F., Ke J. Pricing, management and decision-making of financial markets with artificial intelligence: introduction to the issue. *Financ Innov*. 2021. Vol. 7. P. 85. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-021-00302-9>
 25. Barroso P., Saxena K. Lest We Forget: Learn from Out-of-Sample Forecast Errors When Optimizing Portfolios. *The Review of Financial Studies*. 2022. Vol. 35, Issue 3. Pp. 1222–1278, DOI: <https://doi.org/10.1093/rfs/hhab041>
 26. Alp Coşkun E., Kahyaoglu H., Lau C.K.M. Which return regime induces overconfidence behavior? Artificial intelligence and a nonlinear approach. *Financ Innov*. 2023. Vol. 9, Issue 30. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-022-00446-2>
 27. Казанцев Д. Fintech в Україні 2025: проблеми, тренди, інновації. URL: <https://mezha.media/articles/chim-zhive-ukrajinskiy-fintech-sektor-300651/> (дата звернення: 26.04.2025).
 - Development. *Modern Economics*, 19, 120-125. doi: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-20). (in Ukrainian)
 13. Svystun, A., Genkelman, E., & Skorokhod, I. (2025). Assessment of the impact of innovative financial instruments on the economic development of Ukraine. *Economy and Society*, 72. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-116> (in Ukrainian)
 14. Shevchenko, M., Nazarova, T., & Tereshko, Yu. (2023). Methodology for assessing the transformations of financial services markets in Ukraine under the influence of fintech. *Economic Space*, 187, 170-177. doi: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/187-28> (in Ukrainian)
 15. Harsono, I. & Suprapt, I. (2024). The Role of Fintech in Transforming traditional Financial Services. *Accounting Studies and Tax Journal (COUNT)*, 1(1), 81-91. doi: <https://doi.org/10.62207/gfzvtd24>
 16. Hnydyuk, I., & Skladanyuk, M. (2022). Development of digital technologies in the financial services market of Ukraine under martial law. *Economy and society*, 42. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-54> (in Ukrainian)
 17. Prasad, E. (2021). The Future of Money: How the Digital Revolution is Transforming Currencies and Finance. Harvard University Press. doi: <https://doi.org/10.4159/9780674270091>
 18. Taherdoost, H. (2023). Fintech: Emerging trends and the future of finance. *Financial Technologies and DeFi: A Revisit to the Digital Finance Revolution*, 29-39. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17998-3_2
 19. Mishra, D., Kandpal, V., Agarwal, N., & Srivastava, B. (2024). Financial Inclusion and Its Ripple Effects on Socio-Economic Development: A Comprehensive Review. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(3), 105. doi: <https://doi.org/10.3390/jrfm17030105>
 20. Solodzhuk, T., Shchur, R., & Drysluk, V. (2023). The financial technologies (fintech) market in Ukraine: status and development prospects. *Economy and Society*, 56. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-160> (in Ukrainian)
 21. Zadvorny, Yu. (2024). The Evolution of the Role of Financial Innovations in Solving Financial Market Challenges. *Economy and Society*, 65. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-32> (in Ukrainian)
 22. Kou, G., & Lu, Y. (2025). FinTech: a literature review of emerging financial technologies and applications. *Financ Innov*, 11, 11. doi: <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00668-6>
 23. Osmani, M., El-Haddadeh, R., Hindi, N., Janssen, M., & Weerakkody, V. (2021). Blockchain for next generation services in banking and finance: cost, benefit, risk and opportunity analysis. *Journal of Enterprise Information Management*, 34(3), 884-899. doi: <https://doi.org/10.1108/JEIM-02-2020-0044>
 24. Xiao, F., & Ke, J. (2021). Pricing, management and decision-making of financial markets with artificial intelligence: introduction to the issue. *Financ Innov*, 7, 85. doi: <https://doi.org/10.1186/s40854-021-00302-9>
 25. Barroso, P., & Saxena, K. (2022). Lest We Forget: Learn from Out-of-Sample Forecast Errors When Optimizing Portfolios. *The Review of Financial Studies*, 35(3), 1222–1278, doi: <https://doi.org/10.1093/rfs/hhab041>
 26. Alp Coşkun, E., Kahyaoglu, H., & Lau, C.K.M. (2023). Which return regime induces overconfidence behavior? Artificial intelligence and a nonlinear approach. *Financ Innov*, 9, 30. doi: <https://doi.org/10.1186/s40854-022-00446-2>
 27. Kazantsev, D. (2025). Fintech in Ukraine 2025: Problems, Trends, Innovations. URL: <https://mezha.media/articles/chim-zhive-ukrajinskiy-fintech-sektor-300651/> (in Ukrainian)

28. Сукач О., Савченко С. Сарана Л. Роль Digital Marketing у просуванні фінансових інновацій на фінансовому ринку. *Review of transport economics and management*. 2024. № 12(28). С. 188-195. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2024/317773>
28. Sukach, O., Savchenko, S., & Sarana, L. (2024). The Role of Digital Marketing in Promoting Financial Innovations in the Financial Market. *Review of Transport Economics and Management*, 12(28), 188-195. doi: <https://doi.org/10.15802/rtem2024/317773> (in Ukrainian)

Olena Sukach*,
PhD (Economics), Associate Professor
elen1@online.ua
<http://orcid.org/0000-0001-7150-0262>

Sergii Savchenko*,
D.Sc. (Economics), Professor
sso56@online.ua
<https://orcid.org/0000-0003-3081-2387>

* Rauf Abliazov East European University, 16, Nechuya-Levytskoho str., Cherkasy, 18036, Ukraine

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL TOOLS FOR ASSESSING THE IMPACT OF FINANCIAL INNOVATIONS ON THE FINANCIAL MARKET

Abstract. Financial innovations are a key factor in the development of the modern financial market, enhancing its efficiency, liquidity, and resilience. At the same time, they may introduce new risks and challenges for regulators and market participants. Given the rapid growth of fintech, digitalization of the banking sector, the emergence of cryptocurrencies, smart contracts, and blockchain-based solutions, there is a pressing need to develop a modern methodological framework for analyzing such phenomena.

This article examines scientific and methodological tools for assessing the impact of financial innovations on the financial market. In particular, it analyzes conceptual approaches to defining financial innovations and their influence on the efficiency of the financial market's functioning.

The aim of the study is to justify scientific and methodological tools that enable a comprehensive assessment of the impact of financial innovations on the key parameters of the financial market, including its stability, liquidity, flexibility, transparency, and inclusiveness. The study's results indicate that financial innovations have both positive and potentially risky effects on the market. On one hand, they contribute to increased access to financial resources, improved transaction efficiency, expanded product offerings, and the involvement of new participants. On the other hand, they may lead to increased financial instability, regulatory challenges, cybersecurity threats, and the emergence of new forms of information asymmetry.

An analytical model was developed to evaluate the impact of innovations, employing multifactor analysis and scenario planning to anticipate potential consequences of their implementation. Key indicators are identified that may serve as markers of the financial environment's innovative transformation.

The practical significance of this research lies in the applicability of the proposed tools in strategic planning, regulatory policy development, evaluation of the investment attractiveness of new financial products, and risk management in a dynamically changing innovative environment.

Keywords: *Financial Innovations, Financial Market, Impact Assessment, Scientific and Methodological Tools, Econometric Modeling, Machine Learning, Financial Risks.*

JEL Classification: L15; L23; M12.

In cites: Sukach, O., & Savchenko, S. (2025). Scientific and methodological tools for assessing the impact of financial innovations on the financial market. *Social Economics*, 70, 122-132. doi: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-70-11> (In Ukrainian)

Внесок авторів: всі автори зробили рівний внесок у цю роботу.
Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів

Authors Contribution: All authors have contributed equally to this work
Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest

Стаття надійшла до редакції 11.05.2025 р.
Стаття рекомендована до друку 17.06.2025 р.

The article was received by the editors 11.05.2025.
The article is recommended for printing 17.06.2025.